

HRVATSKI glasnik

Godina XXIII, broj 41

17. listopada 2013.

cijena 200 Ft

Foto: Kristina Goher

U čast predsjednika Hrvatskog sabora Josipa Leke veleposlanik Gordan Grlić Radman organizirao je 7. listopada 2013. g. prijam u rezidenciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti

Komentar

Povijest je učiteljica života

Nedavno je održan simpozij u Keresturu o povijesti Nikole Zrinskog, čija je povijest dio povijesti pomurskoga i podravskoga kraja, naime zna se da je bio župan i Šomođske i Zalske županije. Više puta sam slušala razna predavanja o njemu, no ovaj put me potaklo na razmišljanje predavanje ravnatelja čakovečkog muzeja pod naslovom "Nikola Zrinski Čakovečki" o povijesnom velikanu. Povjesničar je tijekom svog predavanja dao sliku o jednom takvom čovjeku, tj. povijesnom liku, koji po opisu u današnjim vremenima dobiva gotovo značajke nadnaravnog bića, koji je bio izvrstan. Razumio se u vojne poslove na vrhunski način, u književnost (pisao je književna djela), u humanističke znanosti, govorio je šest jezika: hrvatski, talijanski, mađarski, turski (jezik protivnika), latinski i njemački, a ono što bih najviše istaknula bio je mudar političar. Upoznajući razne kulture, narode, postao je otvoreniji prema svijetu, prema Europi, snošljiviji prema drugim kulturama. Njegov bi svjetonazor i u današnjoj politici mogao biti uzor mnogim dužnosnicima, jer kako je i sam simpozij nazvan „Jedan život u službi naroda”, on je odista živio, radio, borio se, u „službi naroda”, a nije gledao je li to pripadnik mađarskog, hrvatskog ili njemačkog naroda. Predavač na simpoziju iznio je izvore iz jedne engleske biografije u kojem nalazimo sljedeći opis o njegovu liku: njegovo je rasuđivanje jasno, određeno i čvrsto; njegovo je pamćenje metodično, bistro i spremno; njegove su strasti uzburkane, ali odmjerene, poticajne, ali ne uznemiruju njegovu dušu i uzdižu ga do najviše vrline, ali ne onkraj nje... njegovo oprezno vladanje čini ga osobitim kao i njegov duh. I u današnjoj bi politici itekako trebalo jasno rasuđivanje, odmjereno, oprezno vladanje, te da državni dužnosnici, koji su birani, osjećaju službu naroda. Prema riječima povjesničara, Nikola Zrinski u interesu država i svoje obitelji bio je sposoban usuglasiti različite lojalitete, identitete i ciljeve.

Latinska poslovice kaže „Historia est magistra vitae” – Povijest je učiteljica života. Iz povijesti Zrinskih imali bismo svi dovoljno učiti. Čak i to kako je postigao tu izvanrednu sposobnost u raznim disciplinama. Možemo razmišljati i tako da je on rođen s takvim vještinama pa je zato bio tako izvanredan čovjek, naravno, i to treba uzeti u obzir, ali kaže se i ovo: „Nitko nije rođen da sve zna”. Nikola Zrinski vještinu raznih disciplina, znanosti stekao je marljivošću, učenjem, i to učenjem u različitim državama, na različitim jezicima. Usvojio ih je i cijenio (Opsadu Sigeta napisao je na mađarskome jeziku), ali nije zaboravio odakle je protekao. On se uvijek smatrao Hrvatom, to je napisao i u pismu svom prijatelju zagrebačkom dožupanu na latinskom jeziku, što u prijevodu glasi ovako: „Inače svjestan sam, dapače, znam i neću zatajiti da sam Hrvat, i to Zrinski.” Po mom sudu upravo je zbog toga njegovo značenje u povijesti vjekovječno: upoznati drugo, prihvatiti drugo ne znači da se odrekneмо svojega, nego da različite kulture smatramo jednakovrijednim, što je zapravo načelo jednakosti naroda.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Može li se zaboraviti materinski jezik, jezik koji smo naučili od majke? Zato ga i zovemo materinski. U svom poslu srećem ljude koji su desetljećima udaljeni od rodnooga kraja, zavičaja, i koji su živjeli u sredinama gdje desetljećima nisu imali priliku ni dnevno ni mjesečno ni s kime razgovarati na hrvatskome jeziku. Ali ga znaju, i kada počnemo govoriti, hrabro i sa srećom, osmijehom na licu govore sa mnogom hrvatski. Iako su se udali, oženili za Mađare, neki od njih, doduše rijetki, i svoju su djecu naučili govoriti hrvatski...

visokih hrvatskih državnika, osjetila sam brigu o znanju i očuvanju materinskoga jezika Hrvata u Mađarskoj, kao zalogu njihove opstojnosti u nastupajućim desetljećima. Sa znanjem materinskoga jezika, u većinskom narodu dobivamo samopouzdanje, možemo se izraziti, reći svoje mišljenje, planirati, uzeti riječ i govoriti... boriti se ako treba, sučeljivati... Jer

imamo vjerodostojnost koju nam druga strana ne može osporiti... Teško bi mogla napraviti reportažu o znanju jezika učenika hrvatskih škola, napisati kolumnu o jeziku ako svoje dijete nisam naučila hrvatski, ili upitati ravnatelja hrvatske škole i kritizirati nastavu hrvatskoga jezika nakon što sam svoje dijete otpratila u školu, u istome gradu, gdje ne može naučiti ni riječi hrvatskoga jezika... Izreći kritiku na sadržaj tjednika kojem nikada nisam bila pretplatnik ili, nedajbože, odlučivati o okvirima djelovanja toga.

Govoriti o hrvatskom kazalištu, a da nisam pogledala nijednu predstavu, knjizi koju nisam pročitala, o posjećenosti izložbe čijem otvaranju nisam nazočila.

U kreiranju budućnosti zajednice, po mome dubokom uvjerenju, važna je vjerodostojnost pojedinaca... Primjer koji se ne može olako preskočiti, osporiti, potreban za postizanje ciljeva kojima teži zajednica, ako ona postoji i ako želi sačuvati sebe u nadolazećim naraštajima. Sačuvati sebe kroz znanje jezika, svoje djece, unuka koji će sljedeći primjer, nadajmo se, činiti isto.

Branka Pavić Blažetin

„Znanje materinskog jezika nije znanje nekoga stranog jezika, ne mogu se ta dva pojma usporediti. U pitanju su osjećaji, sanje i snovi...”

Zato je potrebna ljubav prema rodu, obitelji, svojim korijenima, očevima i majkama...

Jezik je temelj nacionalne samobitnosti, druge kulture, srce naroda, koje s njime kuca, osjeća, pjeva... Bez poznavanja jezika ni pjesma ne zvuči onako kako bi trebalo... Sa znanjem jezika otvaraju nam se vidici, prostori, duha i duhovnosti, priče i kodovi. Znanje materinskog jezika nije znanje nekoga stranog jezika, ne mogu se ta dva pojma usporediti. U pitanju su osjećaji, sanje i snovi...

Za nedavnog susreta s jednim od

Natječaji Ministarstva ljudskih resursa

Kako stoji u priopćenju Državnog tajništva za crkvene, narodnosne i civilne društvene veze, nikada do sada natječaji nisu tako rano raspisani, što je ozbiljna pomoć narodnosnim udrugama kako bi mogle živjeti s mogućnostima kulturne i obrazovne autonomije.

Iz okvirnih sredstava osiguranih u državnom proračunu za 2014. godinu može se natjecati u četiri kategorije: za podupiranje zadaća koje obavljaju narodnosne civilne udruge radi zastupanja narodnosnih interesa osigurano je okvirnih 110 milijuna, za ostvarivanje narodnosnih kulturnih pothvata također 110 milijuna, za ljetne tabore koji će se ostvariti u jezičnom okruženju 30 milijuna, a za usavršavanje pedagoga koji će se ostvariti posredstvom matičnih država 10 milijuna forinta. Cilj je natječaja podupiranje djelatnosti koje služe očuvanju narodnosne samosvijesti, materinskog jezika, njegovanju tradicija, najvažnijih djelatnosti u pogledu jezične i kulturne samobitnosti, jezičnih, kulturnih i vjerskih tabora za učenike koji sudjeluju u narodnosnoj nastavi, odnosno usavršavanja pedagoga koji će se iz narodopisa i materinskog jezika organizirati u matičnoj državi. Raspisani natječaji dostupni su na mrežnim stranicama www.emet.gov.hu. Natječaji se mogu predati isključivo u elektroničkom obliku putem elektroničkog sustava za upravljanje natječaja i suradnju EPER (Elektronikus Pályázatkezelési és Együttműködési Rendszer).

Aktualno

Josip Leko, predsjednik Hrvatskog sabora, u Budimpešti

Šesta konferencija predsjednika parlamenata zemalja Zapadnog Balkana, 8. listopada u Budimpešti okupila je najviše dužnosnike parlamenata Hrvatske, BiH, Srbije, Albanije, Crne Gore, Makedonije i Kosova, te Mađarske kao domaćina. Konferenciji je sudjelovao predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, koji je boravak u Budimpešti iskoristio i za niz dvostranih susreta, a u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti, 7. listopada, na prijemu koji je u njegovu čast organizirao veleposlanik Gordan Grlić Radman sreo se s dužnosnicima Hrvata u Mađarskoj.

Leko: „Vizija Europske Unije treba biti inspiracija i za Jugoistočnu Europu”

Predsjednik Mađarskog parlamenta László Kövér rekao je da Mađarska organizira ovaj skup jer je njezin strateški interes proširenje Europske Unije na područje Zapadnog Balkana. Leko je bio glavni govornik na temu „EU integracije: rezultati i težnje“. Govoreći o iskustvu Hrvatske, Leko je naglasio da nijedna država članica EU-a nije bila suočena s toliko tranzicija u tako kratkom vremenu – stvaranjem samostalne države, prelaskom iz jednostranačkog sustava u demokratsko višestranačje, Domovinskim ratom, poraćem i prelaskom iz socijalističke ekonomije u tržišno gospodarstvo. „Hrvatska je postala članica EU-a dobro pripremljena za funkcioniranje u novom okruženju. Reforme dokazuju da je dobila vrijednu, sposobnu i pouzdanu članicu” – rekao je Leko. Podsjetio je da je Hrvatska imala jedinstven pristupni tijek, posebna pregovaračka poglavlja, zastoje zbog odnosa s Haškim sudom i slovenske blokade, ali i unutarnjih previranja u Europskoj Uniji. Bez obzira na sve, Leko je ocijenio da je pristupni tijek bio vrijedan projekt jer je pomogao izgradnji institucija i transformaciji države.

Leko je naglasio kako Hrvatska sad ima priliku biti ravnopravni, aktivni i konstruktivni sudionik i pridonijeti zajedničkom donošenju važnih odluka, bez obzira kako Europa katkad bila nesavršena. Ocijenio je da je Hrvatska svojevrsni regionalni „ledolamac” kad je riječ o EU. „Postali smo članica Europske Unije, ali nismo se nikamo odselili. I dalje smo ostali u istom okruženju i dalje su nam susjedne države ostale iste” – rekao je Leko i dodao da je to dodatni motiv da potakne i druge države iz regije na europske integracije. Ocijenio je da vizija koja je stvorila Europsku Uniju treba biti inspiracija i za suradnju u Jugoistočnoj Europi te da je jačanje europskog projekta u regiji poradi svih.

Leko i Kövér: Aktualni problemi ne trebaju utjecati na tradicionalno prijateljstvo Hrvatske i Mađarske

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko na marginama 6. konferencije predsjednika parlamenata država Zapadnog Balkana održao je

dvostrane sastanke s predsjednicima parlamenata Mađarske i Albanije te potpredsjednikom Skupštine Crne Gore.

Na sastanku s predsjednikom Nacionalne skupštine Mađarske Lászlom Kövérom potvrđene su prijateljski odnosi dviju zemalja te istaknuto kako je u oba parlamenta u proceduri inicijativa da se 1. svibnja, dan rođenja Nikole Šubića Zrinskog, proglasi Danom mađarsko-hrvatskog prijateljstva. Kövér je izrazio želju da Mađarski parlament prihvati tu deklaraciju u ovom sazivu, prije izbora u travnju 2014. godine, te dodao kako bi se prije toga trebali riješiti aktualni problemi. „Trebamo priznati kako postoji sukob između

Susret s Hrvatima u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti

U čast predsjednika Hrvatskog sabora Josipa Leke veleposlanik Gordan Grlić Radman organizirao je u ponedjeljak, 7. listopada 2013. godine, prijam u rezidenciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, kojem su nazočili vodeći predstavnici hrvatskih ustanova i hrvatske zajednice u Mađarskoj. Izrazivši dobrodošlicu, vlp. Gordan Grlić Radman istaknuo je kako svojim djelovanjem i organizacijom brojnih aktivnosti

Znanje materinskog jezika nije znanje nekoga stranog jezika, ne mogu se ta dva pojma usporediti. U pitanju su osjećaji, sanje i snovi...

institucija sustava naše dvije zemlje i pričekati da se taj problem riješi kako se rasprava u parlamentu ne bi vodila u sjeni tog sukoba” – rekao je Kövér. Leko se nije složio s takvom ocjenom. „Ne mislim da postoje problemi između naših država ili institucija u ovom trenutku. Prejake su veze između Hrvatske i Mađarske da bi ih neki poslovni odnos mogao poremetiti” – rekao je Leko, te ocijenio da je riječ o poslovnom problemu što ga trebaju riješiti za to mjerodavna tijela. Leko i Kövér utvrdili su kako postoji zajednički interes dviju zemalja da se tijekom europskih integracija nastavi na području Zapadnog Balkana, a dogovorili su i pojačanu suradnju parlamentarnih Odbora za europske poslove kako bi usuglasili stajališta za Meduparlamentarnu konferenciju članica EU-a.

hrvatska zajednica u Mađarskoj čuva svoju samobitnost i kulturno naslijeđe, u čemu im spomenuto Veleposlanstvo redovito pruža potporu.

Gosp. Leko pozdravio je sve nazočne predstavnike hrvatske zajednice i naglasio kako je važno održati osjećaj povezanosti s matičnom domovinom, a u tome će im i ubuduće pomagati hrvatske ustanove. Izrazio je zadovoljstvo činjenicom da su Hrvati u Mađarskoj dobro organizirani, a ulaskom Republike Hrvatske u EU stvaraju se i novi potencijali zajedničke EU-suradnje te bolje povezanosti Republike Hrvatske s ovdašnjom zajednicom.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Kristina Goher

„Jedan život u službi naroda” – simpozij o Nikoli Zrinskom u Keresturu

Nalazeći se nedaleko od mjesta Novoga Zrina, nekadašnje utvrde Nikole Zrinskog, Kerestur već desetljećima njeguje povijesnu tradiciju obitelji Zrinskih. U spomen toga povijesnog velikana još 1991. godine mjesna osnovna škola imenovana je Osnovnom školom „Nikola Zrinski”, a utemeljenjem Udruge Zrinskih kadeta 2006. godine njegovanje povijesne tradicije Zrinskih proširilo se i izvan školskih zidina, pa i šire. Djelatnici, učenici keresturske ustanove i članovi civilne udruge česti su sudionici raznih priredaba, konferencija, simpozija, prisjećanja unutar i izvan naše granice, te su i sami organizatori raznih događanja vezanih za nju. U slijedu događanja 20. rujna 2013. u Keresturu je priređen znanstveni simpozij pod naslovom „Jedan život u službi naroda” na koji su se odazvali vrsni hrvatski i mađarski povjesničari i istraživači, među njima mr. sc. Vladimir Kalšan, ravnatelj Muzeja Međimurja, prof. dr. sc. Dragutin Feletar, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, József Padányi, zamjenik rektora Fakulteta nacionalne obrane „Nikola Zrinski”, Lajos Negyesi, suradnik Muzeja vojne povijesti. Simpozij je sa svojom nazočnošću uvećao i Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti.

Vrlo dobro osmišljeni naslov keresturskog simpozija „Jedan život u službi naroda” sažima povijesno značenje Zrinskih, koji su bili hrvatskog podrijetla, ali zahvaljujući životnom putu, službama, posjedima izrasli u najvažnije članove političke elite i međunarodne aristokracije. Možda pomurske Hrvate lik i život Nikole Zrinskog pomalo podsjeća na onaj dvojni identitet koji osjećaju i sami, želju da budu neka vrsta spona između dva naroda, između dvije države, svoje i matične domovine, ono što naglašava i statut Udruge Zrinskih kadeta: „dva jezika i dvije kulture”, što je potaklo priređivanje simpozija, na čelu s predsjednikom Karlom Kóvágóom. Tematika simpozija usko se veže za pomurski kraj, lik Nikole Zrinskog, pjesnika, odnosno povijest i značenje utvrde Novoga Zrina. Vladimir Kalšan, predavač koji se dugi niz godina bavi poviješću obitelji Zrinskih, upravo i piše knjigu o Zrinskim u Međimurju, od njihova dolaska u Međimurje 1546. g. pa do pogibije posljednjega Zrinskog, Adama Zrinskog. On je izvršni poznavatelj Nikole Zrinskog, svoje predavanje onaslovio je „Nikola Zrinski čakovečki, osoba europskog značaja”. Njegovo povijesno značenje tumačio je od Vestfalskog sporazuma 1648. koji se temeljio na načelu suvereniteta naroda-država i jednakosti među nacijama-državama, u koje se vrijeme i Nikoli Zrinskom stvarala zamisao o ponovnoj suverenosti Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva i velikom oslobodilačkom ratu, o čemu piše i u svojim djelima, što je i danas važno u Europi. Predavač u svoje predavanje utkao je i takve podrobnosti koje su pronađene u nekoj engleskoj biografiji objavljenoj 1664. godine u Londonu, a koja opisuje njegovu narav. Utvrda Novi Zrin, koja je svega tri godine stajala na sutoku Mure i Drave, također je bila svjedokom zajedničke povijesti Hrvata i Mađara. O ulozu Zrinskih u obranu od Turaka govorio je prof. Dragutin Feletar pod naslovom „Novi Zrin u sustavu obrane u Legradskoj kapetaniji”. O tome, kako reče, još se manje zna nego o samome Novom Zrinu, naime hrvatski povjesničari većinom se bave Vindiškom krajinom južno od Drave, a mađarski povjesničari uglavnom Kaniškim generalatom, koji pripada mađarskoj strani, pa je tako Legradska kapetanija (gdje je bilo čak 17 tvrđavica) glede istraživanja zasjenje-

na. Suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti raduje se organiziranju takvih i sličnih simpozija, smatra da svaki takav susret povjesničara, znanstvenika donosi neke nove informacije, nove spoznaje. Hrvatski povjesničari još ne znaju mnoge izvore koje su istražili mađarski povjesničari, a to vrijedi i obrnuto iako, po njegovu sudu, mađarska strana se više bavila tom tematikom. Prema

grackom arhivu gdje su uspjeli pronaći nove izvore o povijesti Zrinskih. Zamjenik rektora Fakulteta nacionalne obrane predočio je mogućnosti izgradnje i označenja Poučne staze Zrinskih na tome području, za čije ostvarenje, prema njegovu troškovniku, potrebno bi bilo svega oko tri milijuna forinta. Četvrto predavanje održano je na samom terenu nekadašnjega Novoga Zrina, gdje je Lajos Negyesi

Sudionici simpozija kod spomenika mjesta Novoga Zrina

znanstvenikovu mišljenju, suradnja između mađarskih i hrvatskih znanstvenika u posljednjih godina sve je bolja. Géza Pálffy, mađarski povjesničar, napisao je za Hrvate „Povijest Mađarske u 16–17. stoljeću”, što je g. Feletar izdao u Zagrebu, a to je golem prilog u suradnji povjesničara, jer on je naveo sve izvore iz razdoblja u kojem su živjeli i Zrinski. Jednako tako izvanredna je suradnja između akademija znanosti dviju zemalja, s Vojnopovijesnim institutom, jegersečkim muzejom i arhivom. Dragutin Feletar informirao je sudionike simpozija da je povjesničar Hrvoje Petrić u grackom arhivu pronašao niz dokumenata koji se odnose na popis svih vojnika, branitelja Novoga Zrina iz 1664. g., poimence, i nakon njihove raščlambe objavit će se povodom 350. obljetnice pogibije Nikole Zrinskog. O novinama je govorio i József Padányi, prema kojem su i mađarski povjesničari boravili u

pokušao prikazati okolnosti, odnosno mjesto tadašnje utvrde, rekonstruirati u mislima slušateljstva turski napad i obranu. Inače, na poticaj Fakulteta nacionalne obrane „Nikola Zrinski”, od 1996. godine svakog ljeta teku iskopine i zahvaljujući tome danas se već točno može odrediti mjesto utvrde. Na spomenik Nikoli Zrinskom članovi Udruge Zrinskih kadeta, koji su sa svojom nazočnošću popratili simpozij, položili su vijenac. Prigodom održavanja simpozija, u predvorju doma kulture postavljena je izložba o Nikoli Zrinskom, te izdana knjižica o predavanjima. Kako se iduće godine obilježava 350. obljetnica pogibije Nikole Zrinskog u Kuršanečkom lugu (18. studenoga 1664. – 18. studenoga 2014), Muzej Međimurja u Lakovcu priprema izložbu u njegovu čast, reče ravnatelj Vladimir Kalšan.

Svečanost u Čavolju

U povodu 85. rođendana dr. Miše Mandića

U znaku četverostruke obljetnice

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Čavolja, 20. rujna ove godine u mjesnom domu kulture priređena je mala svečanost u povodu 85. rođendana dr. Miše Mandića, umirovljenog učitelja, osnivača i do danas neumornoga djelatnika zavičajnog kružoka, kroničara i ravnatelja muzeja, istaknutog društvenog i kulturnog djelatnika, istraživača mjesne povijesti i sakupljača etnografskog blaga bunjevačkih Hrvata, autora 21 knjige, niza publikacija, na tisuće ispisanih stranica čavoljske kronike. U zavičajnoj zbirci pohranio je pak više od šest tisuća predmeta, nebrojenih fotografija i drugih dokumenata.

Na svečanosti, u prijateljskom, obiteljskom ozračju okupilo se umalo dvadeset uzvanika, štovatelja njegova djela, među njima članova mjesne hrvatske samouprave, čelnika naselja, bivših kolega i učenika, te mjesnih poduzetnika, koji su mu čestitali u povodu tog jubileja.

Okupljene, među njima posebno slavljenu, srdačno je pozdravio predsjednik Hrvatske samouprave.

„U Čavolju se rodio, ovamo se vratio. Iza njega je značajno životno djelo, velik broj knjiga nastalih kao plod istaknutoga znanstvenog rada, čime je stekao veliko priznanje u nas, ali i izvan naših granica. Odajemo čast čovjeku i njegovu životnom djelu vjerujući da će još raditi, a da će svoje znanje prenijeti mladim naraštajima” – reče uz ostalo uvodno Stipan Mandić u povodu proslavljanja 85. rođendana dr. Miše Mandića.

U ime okupljenih Roza Hódos Kormányos čestitala mu je stihovima Marka Dekića, koje je svom prijatelju napisao u povodu 70. rođendana, s naslovom Sedmodesetljetna.

O prijatelju, suradniku na kojega se uvijek može računati, o čovjeku stvaratelju koji je napisao manju knjižnicu, o njegovu životu i djelu, a još više o čavoljskome zavičajnom kružoku koji je dr. Mišo Mandić utemeljio prije 55 godina, o čuvenoj seoskoj kronici koja je izrasla i postala pojam u mađarskim

Prigodno izlaganje u čast dugogodišnjega prijatelja održao je Đuro Franković

okvirima, a za koju se zna i u drugim zemljama, prigodno izlaganje održao je dugogodišnji kolega i prijatelj, priznati etnograf Đuro Franković.

Kako uz ostalo reče, čak su četiri zaokružene obljetnice koje se vezuju za djelatnost dr. Miše Mandića, a važne su za cijelu bunjevačkohrvatsku zajednicu, za tronacionalni Čavolj, i za naše dvije domovine, Mađarsku i Hrvatsku. Dr. Mišo Mandić trajno je upisao ime u našu zajedničku povijest. Naime ove godine obilježava se 55. obljetnica čavoljskoga zavičajnog kružoka, 50. obljetnica zavičaj-

ne zbirke ili seoskog muzeja, 65. obljetnica pedagoškog rada (za koju je dobio željeznu diplomu), a ujedno i njegov 85. rođendan. Kao novinu spomenuo je nedavno objelodanjivanje njegove posljednje, dvadeset prve knjige (prvi primjerak izašao je za 85. rođendan) koja je tiskana uz novčanu pomoć mjesnog poduzeća Mogyi Kft., s naslovom Čavoljski urbarij 1772.

Za nas je važno sve što je napisao, posebno pak izdanja o dekanu župniku Petrešu, biskupu Milašinu, o tamburi u Bunjevacima, o čavoljskim bunjevačkim Hrvatima, o pričama s bunjevačkih salaša i starim običajima. Neka od navedenih izdanja sufinancirala je ili financirala čavoljska Hrvatska samouprava. Najnoviju knjigu s naslovom „Čavoljski urbarij 1772”, koja je objavljena na mađarskom jeziku, namjeravamo dati prevesti i tiskati na hrvatskome jeziku, jer Bunjevci su bili osnivači sela nakon protjerivanja osmanlijskih osvajača, oni su izgradili i oživili selo – reče nam ukratko Stipan Mandić nakon svečanosti.

S. B.

Počasni građanin sela Čavolja

Dobitnik Viteškoga križa dr. Mišo Mandić

Dr. Mišo Mandić s prvim primjerkom knjige «Čavoljski urbarij 1772»

Dr. Mišo Mandić rođen je 4. rujna 1928. godine u Čavolju. Učiteljsku diplomu stekao je u Baji, a diplomu srednjoškolskoga profesora i doktorat u Segedinu. Počeo je kao salašarski učitelj, a umirovljen kao ravnatelj škole. Organizirao je bunjevački klub i kulturnu grupu. Istaknuo se istraživačkim i društvenim radom. Bio je parlamentarni zastupnik i glavni tajnik nekadašnjega Demokratskog Saveza Južnih Slavena. Utemeljio je Zavičajni muzej, organizirao Krug prijatelja za upoznavanje domovine. Do danas je član Mađarskog etnografskog društva i Državnog zavoda za upoznavanje domovine. Međuvremeno piše kroniku sela, te publicira znanstvene radove s pedagoškim, prosvjetnim, etnografskim i narodnosno-političkim temama. Istražujući prošlost bunjevačkih Hrvata, objavio je 21 knjigu. Kao istaknuti učitelj i pedagog nagrađen je Odličjem Apáczai Csere

János. Dobitnik je Odličja Hrvatske državne samouprave «Za životno djelo» i Županijske samouprave Bačko-kiškunske županije «Za županijske manjine». Za životno djelo 2008. godine dobio je i Odličje Viteškoga križa Republike Mađarske, koji mu je uručila Katalin Szili, predsjednica Mađarskog parlamenta. Kao priznanje za višedesetljetni istaknuti rad na polju školstva, odnosno za razvoj sela, 2009. godine dodijeljeno mu je odličje Seoske samouprave «Počasni građanin sela Čavolja». U povodu 65. obljetnice stjecanja učiteljske spreme dodijeljena mu je «Željezna diploma». Posljednja knjiga, dvadeset i prva u nizu, objelodanjena mu je s naslovom «Čavoljski urbarij 1772», koja obuhvaća razdoblje od 1772. do 1848/49. godine, odnosno do ukinuća kmetstva. Prvi primjerak izašao je iz tiska na dan njegova 85. rođendana.

S. B.

Križevci povodom 100. obljetnice izgradnje mjesne rimokatoličke crkve

Tko bi samo pomislio davne 1905. da će u podravskim Križevcima 2013. godine biti svega 92 stanovnika, kada je tada u naselju stanovalo 820 žitelja?

Ovdje su se okupili potomci nekadašnjega pitomog podravskog naselja povodom 100. obljetnice gradnje mjesne crkve. Naše hrvatsko vodstvo, na čelu sa zaslužnim Jozom Solgom i neumornim velečasnim Jozom Egrijem uza stanovite napore, uz održavanje svete mise, uz izdašnu pomoć mještana, martinačkoga Ženskoga pjevačkog zbora „Korjeni” i njihova profesionalnog orkestra, školarcima mjesne škole te zahvaljujući najmlađim pjevačima i sviračima iz Starina – dočarali su nam pravi ugođaj i lijepe trenutke. Pozivu su se odazvali i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, dekan župnik Ladislav Ronta, vlč. Ilija Čuzdi i vlč. Agošton Darnai. U organiziranju priredbe velike zasluge ima Ruža Đulai Hum (za tu prigodu ispekla je slasne kolače).

***

Jednom mi je pričao velečasni Agošton Darnai, bivši župnik u Martincima, a sada obavlja službu u velikome svom okrugu u Sásdu, ako sam dobro upamtio, sa čak šesnaest naselja, da su Križevci svoj naziv dobili od svojih bivših vlasnika vitezova križara. Vjerojatno tako je to bilo, dok susjedna hrvatska naselja, kao što su Martinci i Brlobaš, nazvani su po svecima, što odražava

neku starinu. Lukovišće bilježi u svom nazivu lug (livadu) na visu (brežuljku). Potonja pak u svom nazivu čuva uspomenu nekoga svog ranijeg vlasnika Mađara. U stara vremena čak do danas Starin ostao je vjeran svome starinskom hrvatskom nazivu, dabome, i svojoj mađarskoj inačici – Drávasztára, dok Drvljance ili Dravljance (Révfalu) može se dovesti u vezu i s rijekom Dravom i sa šumama, a po svome mađarskom nazivu tu je odvajkada postojala skela.

Ovdje se šumska prostranstva šire od pamtivijeka, uz ljepoticu, ali uvijek hirovitu Dravu, koja kada je „prekoračila svake

ovom zgodom najprije vodio na groblje. Ondje imamo u velikom broju nadgrobnih spomenika pisanih na hrvatskom jeziku. (U susjednim hrvatskim selima jedva jedvice da ih ima!) Naišli smo i na križ Vendela Sekereša ispisanim hrvatskim slovima i tekстом. Preminuo je 1923. godine. No ovaj put ne nadoh križ Marka Ribara, glavnog pokrovitelja gradnje crkve u Križevcima, čijem se darovanju može zahvaliti predivna crkvice. Marko Ribar pokopan je 1912. godine, poslije utemeljenja fondacije za gradnju crkve čije posvećenje nije doživio.

Da trebam sažeti sve novine u Podravini,

Na obljetničkoj misi u križevačkoj crkvi

Učenici martinačke osnovne škole ispred križevačke crkve

mjere”, to jest napustila svoje korito, poplavlila je sve živo, ali u znaku nekog „dara” i svoje darežljivosti ipak je ostavila za sobom plodni mulj i ribe, kornjače, ptice svakojake te bujnu, zelenu travu za stoku.

Naravno, jednom, već za vrijeme vladavine prosvijećene carice i kraljice Marije Terezije željelo se prikrajčiti neobuzdane i brutalne poplave rijeke Drave, te je izgrađen obrambeni nasip.

A ja vam o svemu pričam, samo ne o mojim dragim Hrvatima. S pravom ćete me upitati je li ovdje i otkada bilo Hrvata, imali ih i danas, i to u kakvom broju. Jesu li podravski, odnosno hrvatski rečeno oni „za život”, ili nisu?!? Sposobni su da se očuvaju i na koji način? No zna se pravog recepta nema, a ni ja ne mogu ga ponuditi!

S pravom ćete me upitati, zašto ne pišem o samom događaju te pomno slijedim sva događanja vezana za proslavu održane svečanosti upriličene povodom jubilarne godišnjice. I zaista tog dana sve se dalo vidjeti i zapažiti, s malim pretjerivanjem čak i nevidljivo jer vam fotoaparati bilježi sve živo. Put nam je

mogao bih navesti da ponovno imamo hrvatske mise, da imamo svoje ugledne svećenike, koji vole i svoj hrvatski rod. I nastavio bih, dobro je što imamo i prave promicatelje hrvatske kulture... I dva Joze, Iliju, Ladislava. Dabome, i nastavnicu Martu Ronta koja je došla sa svojim učenicima u stiliziranoj narodnoj nošnji, dok su se na ovoj proslavi u predivnoj hrvatskoj narodnoj nošnji pojavili naši mladi iz Starina. Bilo kako bilo, meni je hrvatska nošnja najljepša i po svojoj skladnoj boji, i „formi”, izgledu, iako znam da nije udobna jer se veže pod pazuhom. Ovdje sam opet mogao čestitati nastavniku Tiboru Kedvešu i njegovoj supruzi u Starinu, napravili su pravo čudo dobro uvježbani orkestar i mlade dvije pjevačice. No i ovom prigodom obradovala su nas žene Pjevačkog zbora „Korjeni” iz Martinaca i njihovi vrsni tamburaši.

U Križevcima, tik do Drave, imate bezbroj kuća na prodaju. I novijih i onih starijih. Predivne su to zgrade i prejeftine! Neke od crvene cigle mame nas, a na stajama bezbroj konja žeravih, poželjni da barem u mislima

Svetu misu predvodio je rođeni Križevčanin dekan-župnik Ladislav Ronta uz koncelebraciju Joze Egrija, Ilije Čuzdija i Augustina Darnaija

krenu s vama, dosta ako se pokrenu s „dija”. Vjerojatno poletjet će jer su pravi vilovnjaci.

Rijeka je pak mirna i nosi u sebi beskrajnih mogućnosti za pravi odmor. Možete uhvatiti ribice svakojake i brkate somove teže od vas samih, ili prošetati i malkice porazgovarati. No više ne možete u mjesnu krčmu, naime zatvorena je, nema prometa. No ne tako nekoć... Nema ni više čuvenih tamburaša koji su svake Božje nedjelje na putu prema susjednim Martincima svirali kolo... I podvikivalo se, što mi je ovom prigodom i posvjedočila neka naša starija Križevčanka koja se brine o crkvi, da bude reda, svježeg cvijeća u njoj... Naime kada su izvodači na pozornici izveli neke naše prave podravske pjesme. ona je i nehotice podigla ruke u vis, baš kako to i valja kada je čovjek veseo i razigran. No u potaji primijetio sam da joj čak ni noge ne miruju... Znam, da sam je upitao, rekla bi mi da je bole noge, ali ona ipak za sve to i ne mari!

Na improviziranoj pozornici u brižno očuvanom dvorištu i obnovljenom domu kulture martinački su učenici recitirali stihove našega

pjesnika Josipa Gujaša Đuretina koji je i sam rado odlazio na križevačko proštenje ili „bučuru”. Stoga predlažem da pođemo na put s njime, polazeći od Martinaca prema Križevcima, na nasipu koji povezuje ova dva naselja te vam obećavam da ćete imati čudesan doživljaj! „*Hod onaj beše kratak i divan / hod do Križevaca / Vodio sam devojkicu sa sobom / nasipom ispod šume / od Martinaca do Križevaca / Bilo je divno hodočašće / bila je divna bučura / šareno beše celo selo / i bilo je divne proste muzike u krčmi na dvoru / Kupio sam joj srce od medenog kolača / sa ogleđalcem u sredini / i zaplesali smo kratko / I vratili smo se peške / putem ispod šume i duž nasipa / što vodi do Martinaca*”.

I što više reći o Križevcima? I kako da stignemo u taj kraj mira i zelenila, cestom od Foka ili na dravskom nasipu od Martinaca? Ako krenemo ovim drugim putem, prolazili bismo pod obljubljenim i spojenim krošnjama drveća šume, kao kroz neku katedralu...

*Đuro Franković
Foto: Ákos Kollár*

Predsjednik Zajednice podravskih Hrvata Jozo Solga dijeli okupljenima prigodno, dvojezično izdanje, 100. obljetnica rimokatoličke kapelice u Križevcima/100 éves a drávakeresztúri római katolikus templom

BUDIMPEŠTA – Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik Mišo Hepp je sazvao sjednicu Skupštine narečenoga tijela, koja će biti 19. listopada 2013. godine, s početkom u 10 sati, u HDS-ovu Uredu. Za sastanak se predlaže ovaj dnevni red: 1) Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik; referent: predsjednik. 2) Financijsko izvješće Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Joso Šibalin, ravnatelj. 3) Financijsko izvješće Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Gabor Győrvári, ravnatelj. 4) Financijsko izvješće Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Stjepan Blažetin, ravnatelj. 5) Financijsko izvješće Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Štefan Dumović, ravnatelj. 6) Financijsko izvješće Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Jozo Hari, ravnatelj. 7) Financijsko izvješće Hrvatskoga kluba Augusta Šenoje za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Mišo Šarošac, voditelj ustanove. 8) Financijsko izvješće Ureda Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: Jozo Solga, voditelj ureda. 9) Financijsko izvješće Hrvatske državne samouprave, ureda i ustanova za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2013. godine; referent: predsjednik i ravnatelj. 10) Donošenje odluke o Planu unutarnjeg nadzora za 2014. godinu; referent: Mišo Hepp, predsjednik. 11) Razno. Sjednica je ujedno i javna tribina.

BAČINO – Tamošnja osnovna škola i Hrvatska samouprava 18. listopada suorganiziraju već tradicionalni Susret hrvatskih učenika. Na Susret su pozvani učenici nižih i viših razreda škola s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, te santovačke hrvatske škole, jedine dvojezične škole u Bačkoj. U sklopu Županijskog dana u posebnim kategorijama za niže i više razrede održat će se ekipno natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika na temu jesen. Nakon svečanog otvorenja, u 10 sati počinje natjecanje po skupinama. Nakon objeda i proglašenja rezultata, od 13.45 do 16 sati je druženje, nogomet i plesničica. Prijave na telefonu 78/468-016 (škola) i 70/607-1864 (učiteljica Marija Prodan) ili mailom sulibaty@freemail.hu.

Grof Julije Janković Daruvarski od septembra ima svoju ulicu u Čepregu

Kad govorimo za čepreške Hrvate, naučili smo je spomenuti uz grofovsku obitelj Janković, pokidob je sudbina ovih vlastelinov gusto spletena i u čeprešku povijest. Marija Kralj, predsjednica Hrvatske samouprave ovoga varoša, u sudjelovanju s etnografinjom iz Budimpešte sa čepreškimi koreni, Teréziom Horváth-Balogh, čas za čas otkrivaju vesela i malo turobna, negda-negda i tragična poglavlja žitka ove hrvatske obitelji. Iako je sam Anton Janković pokopan u Čepregu, Hrvatska samouprava ovoga grada je odlučila da će izvojevati kod gradskoga peljačtva imenovanje ulice grofa Julije Jankovića ki je dao sazidati kapelu Blažene Dvice Marije u Čepregu.

Do spomin-otpodneva Jankovićevih došlo je 21. septembra, u subotu, u okviru renesansnoga čepreškoga festivala. Otpodne u tri ura pri kapeli Julije Jankovića ka je sazidana

1869. ljeta, je hrvatsku mašu služio dr. Anton Kolić, ratišofski farnik. Potom je na početku bivše Ulice Imrea Sallaia otkrivena i blagoslovljena dvojezična ulična ploča. Julije Janković se je školovao u Šopronu, Kisegu, Velikoj Kaniži i Požunu, kade je 1839. ljeta završio pravoslavnu akademiju. U Pešti je ste-

kao odvjatničku diplomu i položio prisegu. Vrhunac političke karijere je postigao 1860. kot peljač Unionističke stranke. Odlučno i žarko se je bavio politikom, vjerojatno je i zato zanemario svoje posjede, uz ostalo i u Ugarskoj. S velikim elanom je podupirao Széchenyieva reformska nastojanja. U Hrvatskoj je pinezno potpomogao osnivanje Hrvatske akademije znanosti i

rály, načelnik Čeprega, i Marija Kralj, predsjednica Hrvatov u dotičnom gradu. Židanski tamburaši su muzički pratili svečani akt, a otpjevana je i himna Gradišćanskih Hrvatov. U pola šest je svečani šereg na Promenadi odšetao na dvor toga kaštela čiji vlasnik je bio, od 1857. do 1884. ljeta, uprav

Julije Janković. Tamo se je začela velika svečanost imitirane renesansne svadbe, ku je organiziralo čepreško Društvo «Sándor Farkas». U programu su sudjelovali hrvatski pjevački zbor Janković, dodatni jačkari iz Temerja ter tančoši HKD-a Gradišće iz Petrovoga Sela.

umjetnosti, Narodni muzej, Narodno kazališće, Zakladu bana Jelačića i izgradnju njegovoga spomenika u Zagrebu. Sufinancirao je osnivanje gimnazije, utemeljio je zaklade za školovanje učenikov u Požegi i Zagrebu. Zalagao se je za hrvatsko-ugarsku suradnju i prezuvjetna politička kontaktiranja. Razočarajući se u politici, rastavio se je i od Ugarske i Hrvatske, prodavajući sva imanja u spomenuti država i «pobignuo» na stare dane u Austriju. U 84. ljeti žitka umro je u Beču, kot zadnji potomak Jankovićeve familije, pokidob njegove dvi kćeri nisu mu darovale unuka. Pokopan je u tirolskom mjestu Achenkirch, kade je imao i svoju vikendicu, a zahvaljujući čepreškoj Hrvatskoj samoupravi njegova povidajka ovde još nije zašla ka kraju. Spomen-ploču su otkrili Árpád Ki-

Foto: Teréz Horváth-Balogh i Anamarija Kiš

-Tiho-

U Daruvaru (sliva) Terézia Horváth-Balogh i Marija Kralj (Foto:arhiv)

Trenutak za pjesmu

Antun Branko Šimić

Raskinuće

**Ruka pušta tuđu ruku
Bol se smiješi
Pogled stidan bludi pada
Pogled gasne na asfaltu
Asfalt puca
Asfalt ide na dvije strane
brza trči brže brže
Noge stoje
Noge dršču
Noge idu
Koraci se glasno lome
Kuće teške padaju po glavi.**

125. OBLJETNICA SMRTI ĐAKOVAČKOG KNJIŽEVNIKA

Tordinac i Pečuh

*Mirko Čurić i Đuro Franković,
na pečuškoj promociji*

Nikola Tordinac rođio se u Đakovu 1858. godine, majka Terezija, rođena Josipović, bila je iz Pečuha, stric njegov Juraj Tordinac „pjevalac je burnih davorija i nježnih popievaka“. Tordinac zarana pokazuje ljubav prema pisanoj riječi i sam se okušava u pisanju... Đakovački je sjemeništarač od 1877–1883. godine.

je naše od starine” (đakovački pisci 18. i 19. stoljeća – Ivan Grlčić, Đuro Sertić, Juraj Tordinac, Josip Juraj Strossmayer, Janko Tombor, Luka Botić, Đuro Kovačević i Nikola Tordinac). Knjiga Mirka Čurića „Što je naše od starine”, s citatnim naslovom (Jurja Tordinca), s podnaslovom Poetološki smjerovi đakovačke književnosti 18. i 19. stoljeća. obuhvaća razmjerno slabije iščitani niz istočnohrvatskih književnika, objavljena je kao deseto redovno i ukupno 17. izdanje Biblioteke Pannonius. Dvadesetominutni dokumentarac Zlatka Mesića dio je trilogije povijesno-dokumentarnih filmova o đakovačkim velikanima: Nikoli Tordincu, Luki Botiću i Janku Tomboru.

Program pečušskog predstavljanja vodio je Đuro Franković, a među nazočnima bila je i kunzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov. Za glazbeni dio programa pobrinuo se Đakovčanin Josip Molnar koji je na gitari izveo nekoliko skladba.

-hg-

Mladu misu služi na Miholje 1883. godine. Biskup Strossmayer ga šalje u Rim, u Zavod Sv. Jeronima. Tamo počinje poboljšavati. Nakon operacije 1886. godine odmara se kod rodbine u Pečuhu, „stade sabirati, što je dočuo i doznao o hrvatskom plemenu u Pečuhu i okolici“. Preminuo je 21. veljače 1888. godine.

Sakupljeno narodno blago za svoga boravka u Pečuhu skupio je u rukopisu „Hrvatski narodni običaji, pjesme i pripovijetke iz Pečuha i okolice“.

Slavimo 125. godišnjicu Tordinčeva rođenja, te su Hrvatski klub Augusta Šenoe i Kulturna udruga Augusta Šenoe organizirali prigodan program s Đakovčanima koji se brinu o liku i djelu Nikole Tordinca, pa su ovom prigodom predstavljena sabrana djela Nikole Tordinca.

U programu su predstavljene prve tri knjige sabranih djela Nikole Tordinca (Seoske bajke i bajalice, Tree carde monte i Greševo) te dokumentarni film o Nikoli Tordincu „U Narodu sam raso i doraso”, što ga je režirao đakovački fotograf i snimatelj Zlatko Mesić, jednako kao i nova knjiga Mirka Čurića „Što

LUKOVIŠĆE – Seoska i Hrvatska samouprava 19. listopada organiziraju priredbu „Podravska jesen“, koja počinje u 10 sati okupljanjem sudionika utrke, odnosno biciklističke utrke kod Zavičajne kuće. Natjecateljima i navijačima, odnosno svim zainteresiranima bit će predstavljena Zavičajna kuća, a od 11.30 kreće natjecanje do obale Drave, gdje će organizatori u prekrasnome prirodnom okolišu prirediti piknik. S „Podravske jeseni“ neće izostati ni hrvatska glazbena kultura i folklor. Na kulturnom programu nastupit će kulturne udruge iz Lukovišća, Martinaca, Barče i Veleševca (Hrvatska).

SERDAHHEL – Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“, u suradnji s mjesnom osnovnom školom, priređuje Jesenske književne dane od 24. do 26. listopada. Kako je Hrvatska ove godine stupila u Europsku Uniju, književni su dani posvećeni matičnoj domovini. Prethodno je raspisan natječaj za učenike pomurskih škola pod naslovom „Volim Hrvatsku“ u okviru kojega trebaju napisati svoje doživljaje provedene u Hrvatskoj te naslikati mjesta u kojima su boravili. Od pristiglih radova bit će uređena izložba. Dana 24. listopada priređuje se kratko prisjećanje na Stipana Blažetina, te kviz pod naslovom „Volim Hrvatsku“ na kojem će sudjelovati učenici iz Kerestura, Draškovca i Serdahela. U petak, 25. listopada, s početkom u 18 sati održava se Susret s književnicima. Ove godine stižu pjesnikinje iz Međimurja: Magdalena Vlah Hranjec i Snežana Hižman, a u subotu, s početkom u 18 sati predstavlja se KUD Baranja s folklornim bogatstvom Hrvata u Mađarskoj.

Bogatstvo...

Pred tridesetimi ljeti je utemeljen zabavni hrvatski bend Riva u Petrovom Selu. Basist Andraš Škrapić, bubnjar Zoltan Janny, pjevač i solo-gitarist Andraš Varga ter harmonikaš i klavirist Tibor Timar u ovom sastavu su čuda ljet mnogim zasladili minute na različiti fešta, kot odlični zabavljači. Veliki jubilej su proslavili velikim koncertom u mjesnom Domu kulture, a ova slika iz mladosti je bila dio foto-izložbe.

GARA – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 26. listopada ove godine priređuje se kulturna večer Hrvatskoga kulturno-prosvjetnog društva «Matija Gubec» iz Tavankuta koja će se održati u mjesnom domu kulture, s početkom u 18 sati. Slijedi plesačnica od 20 do 02 sata, a za dobro raspoloženje pobrinut će se domaći Orkestar «Bačka». Ulaz je slobodan.

ALJMAŠ – Priključivši se državnom programu «Doma si – volim te, Mađarska», 28. rujna u Aljmašu je priređena berbena povorka koja je uz dvoprege, glazbu i kulturno-umjetnička društva kroza središte naselja razveselila okupljene. Povorka je krenula od gradske kuće, a veselica je nastavljena u Društvenom domu «Fiedler». Bilo je raznih zabavnih sadržaja za djecu i odrasle. Istodobno je vrednovano natjecanje domaćih kolača s jabukama, na koje je prijavljeno 35 natjecatelja. Nakraju su svi sudionici pogošćeni gulašem od graha. U nastavku su priređene plesačnice, a bunjevačku plesačnicu vodila je Anikó Dódony, umjetnička voditeljica KUD-a „Zora”. Uslijedila je plesna zabava, a za dobro raspoloženje pobrinuo se dušnočki orkestra „Zabavna industrija”.

KOLJNOF – U organizaciji Dvojezične škole Mihovil Naković u Koljnofu, ter Edite Horvat-Pauković, savjetnice za hrvatski jezik u Gradišću, 24. oktobra, u četvrtak, početo od 10 uri, po 18. put se priređuje naticanje Naković u lipom govoru za gradišćanske osnovnoškolare.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava IV. okruga u kazališnoj dvorani Doma kulture toga okruga (Budimpešta IV, Tavasz u 4), u 17 sati priređuje Hrvatsku večer. U sklopu večeri nastupa Kulturno-umjetničko društvo Sumarton. Pokrovitelj je priredbe načelnik Nove Pešte Zsolt Wintermantel.

BUDIMPEŠTA – Budimpeštanski Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đački dom u četvrtak, 17. listopada, priređuje tradicionalni «Dan otvorenih vrata», u sklopu kojeg se priređuju ogledni sati za buduće učenike 9. razreda te njihove roditelje. Na prvome satu, nakon pozdravnih riječi ravnateljice škole Ane Gojtan, prisutnima će se prikazati promidžbeni film Hrvatske škole. Ogledni su sati u 9. nultom i 9. razredu. Drugi je sat hrvatski jezik u 9. nultom razredu prof. Marija Petrič, matematika prof. Mira Šimon u 9. razredu, treći sat matematika u 9. nultom, prof. Mira Šimon, hrvatska književnost u 9. Mirjana Karagić, četvrti sat hrvatska komunikacija, koju vodi Dora Grišnik u 9. nultom, te sat zemljopisa Maria Jerkića u 9. razredu, peti sat je narodni ples, uza stručne poduke Józsefa Szávaia, šesti sat je tjelesni odgoj s Ladislavom Gršićem. Potom se otvaraju vrata Đačkoga doma.

Proslavljena 40. obljetnica KUD-a „Mohač”

Dvadesetog rujna ove godine u Mohaču je proslavljena 40. obljetnica KUD-a «Mohač». Na otvorenoj pozornici Umjetničke škole Lajosa Schneidera, sadašnji i bivši članovi KUD-a predstavili su se uistinu bogatim folklornim programom iz plesne, pjevnje i glazbene baštine Hrvata, Nijemaca i Mađara u Mađarskoj. Za istaknuti četrdesetogodišnji rad, osnivač i do danas neumorni voditelj tronacionalnoga društva Stipan Filaković primio je priznanje «Zlatni prsten grada Mohača», koji mu je uručio gradonačelnik József Szekó.

U okviru samostalne kulturne večeri, sadašnji i bivši članovi društva oduševili su troipolsatnim programom, te prikazali 15 koreografija hrvatske, mađarske i njemačke narodnosti u Mađarskoj. Program je otvoren plesom naraštaja, obiteljskim plesom, a na pozornici su plesali članovi osnivači, naraštaj njihove djece i unučadi, u prepoznatljivim hrvatskim, mađarskim i njemačkim narodnim nošnjama. U nastavku smo mogli uživati u najuspješnijim koreografijama društva, među njima u spletu bunjevačkih plesova, dirljivoj koreografiji Veseo i tužan Semartin, pravom švapsko-njemačkom svatovcu, mađarskim plesovima iz okolice Kalače, švapskom proštenju i

u drugome. Samostalnim blokom predstavili su se i prateći orkestri društva. Unatoč pro hladnom vremenu na programu se okupilo umalo tisuću posjetitelja.

Pred kraj programa, a u povodu 40. obljetnice, uz pohvalne riječi društvu i njegovu voditelju čestitao je mohački gradonačelnik József Szekó, a kao izraz poštovanja voditelju društva Stipanu Filakoviću uručio je „Zlatni prsten grada Mohača” za istaknuti četrdesetogodišnji rad.

KUD „Mohač» utemeljen je u jesen (u listopadu) 1973. godine, prije 40 godina. Budući da u našem užem zavičaju, u Baranjskoj županiji, u Mohaču i u naseljima

koja se vezuju za grad obitavaju Hrvati, Mađari i Nijemci, od početaka djeluje kao tronacionalno društvo, a na repertoaru ima hrvatske, mađarske i njemačke narodne plesove i pjesme. Danas u pet dobnih skupina ima gotovo 160 članova, posjećuju probe, plešu i sudjeluju na raznim nastupima. Članovi su mu iz Mohača i onih naselja koja se vezuju za grad, koji također pripadaju trima narodnostima i većinom govore svoj materinski jezik. Članovi dolaze iz Vršende, Sajke, Šatorišća, Majše, Lančuga, Bezedeke, Görscsönydoboke, Šumberka, Božuka. Zanimljivo da su članovi društva i djeca članova odrasle, izvorne plesne skupine, a često se događa da na nastupima plešu i cijele obitelji. Cilj je narodnoga plesnog društva prenošenje kulture, običaja i vrijednosti triju narodnosti. Uključujući sve dobne skupine, društvo godišnje ostvaruje 60–70 nastupa, od najmanjih naselja, na raznim festivalima svih triju narodnosti. Rado se odazivaju svim pozivima, na svim mjestima, od plesova svih triju narodnosti. Društvo od svih triju narodnosti ima dvosatni samostalni program s plesovima i pjesmama” – reče uz ostalo gradonačelnik Szekó, te na kraju je dodao:

„Četrdeset godina društvo vodi Stipan Filaković. Rođen je 1954. godine u Santovu. Kao majčinsko nasljeđe donio je sa sobom ljubav prema narodnoj pjesmi, plesu i glazbi, jer su mu roditelji bili temeljni članovi crkve-

učitelj na Vadi (u Novom Mohaču) kada utemeljuje KUD „Vada”. Osim narodnog plesa i glazbe posebno se posvetio športu, i atletici. Uz nastavu i podučavanje narodnoga plesa radi i kao atletske trener, štoviše, prije nekoliko godina upoznao je i zavolio s Mohačanima i konjički šport. Kao priznanje na polju športskog, trenerskog rada 2009. godine dobio je odlikovanje Baranjske županijske samouprave. Za četrdesetogodišnji istaknuti rad u KUD-u «Mohač» na visokoj stručnoj razini uručujem mu «Zlatni prsten grada Mohača»

Kako nam tim povodom reče Stipan Filaković, od samih početaka voditelj tronacionalnoga društva, u prvom redu njeguju plesove i pjesme Hrvata u Mađarskoj, svoje uže regije, kao i Hrvata od Bačke do Gradišća, ali usto jednako tako i njemačku i mađarsku plesnu i pjevnu baštinu. Društvo se ističe bogatstvom narodne nošnje, izvornim tradicijskim nošnjama svih hrvatskih regija, te sa po četiri-pet kompleta izvornih mađarskih i njemačkih nošnji.

Danas društvo broji 162 člana, u pet dobnih skupina od najmanjih do odraslih, od učenika nižih, viših razreda, srednjoškolaca do studenata, odraslih, a imaju i izvornu plesnu skupinu. Osim toga u programu je plesalo i

noga pjevačkog zbora, odnosno bili su aktivni članovi društvenog života svoga sela. Srednju je školu pohađao u Mohaču u Srednjoj strukovnoj školi „Marek József” gdje se kao učenik prvog razreda prijavio u mađarsku plesnu grupu. Nakon toga 1973. zapošljava se kao

umalo stotinu bivših plesača. Pri tome dodaje kako je od početaka kroz društvo prošlo više od 1200 plesača, od onih koji su barem zakoračili u društvo do onih koji su dvadeset godina bili aktivni.

Četvrti listopada 1973. godine upisan je u zlatnu knjigu povijesti društva. Tada je održana prva proba, na kojoj se okupilo čak 28-ero djece. Tako je prije 40 godina na Vadi, u Novom Mohaču, tada većinskom šokačkom naselju, pokrenut rad pod nazivom KUD «Vada», a nakon pet godina, kada je on sam premješten u Strukovnu srednju školu «Marek», gdje je svojevremeno maturirao, naziv je promijenjen u KUD «Marek». Dugo godina nastupali su pod tim nazivom, ali kada ih škola već nije mogla financirati, onda su djelovali pod okriljem i nazivom jedne od vodećih zadruga u Mađarskoj, mohačke zadruge «Nova brazda». To je bilo najuspješnije raz-

Čestitke voditelju KUD-a „Mohač” Stipanu Filakoviću

doblje, a pod nazivom KUD «Nova brazda» i s novčanom potporom zadruge obišli su pola Europe. Nakon demokratskih promjena uzeli su ime grada Mohača, a pod nazivom KUD «Mohač» djeluju do danas. Među najvažnijim priznanjima ističe «Izvanredno vrednovano društvo», kao najveću nagradu koja se može dobiti, a koju su čak dva puta osvojili. U Keszthelyu, gdje se pod nazivom Helikon svake druge godine priređuje Smotra folklor za srednjoškolce, nastupali su od samih početaka, u 34 godine 17 puta, od čega su 15 puta dobili zlatnu nagradu, a četiri puta i veliku nagradu smotre koja se dodjeljuje spojeno za plesače, pjevače i orkestre. Na državnoj smotri njemačkih KUD-ova podmladak je ostvario velik uspjeh, šest puta uzastopno osvajali su prvo mjesto. Treba dodati da od ukupno pedesetak sudionika dvanaest najboljih KUD-ova ulazi u završnicu. Svake neparne godine pak održava se smotra odraslih, koji su šest puta bili među najboljima.

KUD-u «Mohač» u prigodi 40. obljetnice utemeljenja i postojanja čestitali su predstavnici mjesne hrvatske i njemačke zajednice, među njima i Đuro Jakšić, predsjednik Šokačke čitaonice, nadalje predsjednik KUD-a «Zora» Stipan Daražac, te predstavnici raznih naraštaja tronacionalnoga društva.

Tekst i slika: S. B.

I. Susret hrvatsko-mađarske mladeži u Zánki

KVIZ, PLESAČNICA, PJEŠAČKA TURA I PLJESKAVICA

Šumovit kraj uz prostrane livade na području više od 200 hektara, komforne smještajne jedinice, športski tereni i pustolovni park, tabori i obuka-obrazovanje, vlastita plaža, luka i godišnje 45 tisuća gostiju – najveći objekt djece i mladeži u srednjoj Europi raj je mladih na sjevernoj obali Balatona u Zánki. Uбудуće i mjesto susreta hrvatsko-mađarske mladeži. Pokretač organiziranja prvoga Susreta bila je ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakcoga doma u Budimpešti (HOŠIG) Ana Gojtan, a ovu je zamisao u potpunosti potpirao Centar nove generacije u Zánki. Glavni je pokrovitelj Susreta bio zamjenik premijera Mađarske Tibor Navracsics.

Na Susretu priređenom od 19. do 22. rujna, osim HOŠIG-ovih učenika, sudjelovali su i polaznici pečuške Hrvatske škole Miroslava Krležice te učenici dušnočke osnovne škole, a mađarske su škole zastupali učenici budimpeštanske Gimnazije Teleki Blanka i učenici Srednje škole, Stručne škole i Kolegija Józsefa Egrya u Zánki.

Svečanom otvorenju nazočio je i sudionike Susreta pozdravio veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti *Gordan Grlić Radman*, koji je naglasio kako Susret ima važnu ulogu u zbližavanju mladih dviju prijateljskih zemalja, upoznavanju kulture jedni drugih. Ravnateljica Ana Gojtan istaknula je kako je Hrvatska više od jedne susjedne države. Natjecanja priredbe služe i radi novih spoznaja i više međusobnih informacija, i da se sklapaju nova prijateljstva. Ravnatelj Škole Józsefa Egrya *László Vellai* podvukao je da poradi plemenitih ciljeva s velikom radošću sudjeluju u organizaciji susreta.

Nakon svečanog otvorenja učenici i nastavnici zajedno su razgledali izložbu plakata Hrvatske turističke zajednice o kulturnim i povijesnim vrednotama Hrvatske, a HOŠIG-ova je izložba učeničkih radova predstavila tradicionalnu umjetnost matične domovine – okom djece. Ugodnom ozračju su na svečanom otvorenju pridonijeli pjesma i plesovi učenika iz Dušnoka, HOŠIG-ova pjevačkog zbora i orkestra te trubača škole Józsefa Egrya. Večer se nastavila diskaćem uz hitove hrvatske pop-glazbe i zajedničkim plesom. Naši su učenici na jedan ples zamolili i naše-ga veleposlanika...

Drugi dan susreta bio je dan nadmetanja. U športskoj dvorani u najraznovrsnijim športskim disciplinama i natjecanjima uz igru dokazale su svoju spretnost i znanje družine

su – uz pratnju orkestra pečuške škole – dušnočki učenici s hrvatskim narodnim plesovima, a jedan mađarski plesač pak s mađarskim tradicionalnim plesovima upoznao neumorne plesače...

Pješački izlet od pustolovnog parka u Zánki do lijepih panoramskih vidika Nacionalnog parka Balatonfelvidék – time je krenuo program sljedećeg dana i posjetom vinskom podrumu, naravno, isključivo kušanjem mošta – a u nastavku programa posjetom ruševinama jedne crkve. Učenici su se nakon napornog izleta mogli odmoriti na palubi broda Centra u Zánki, uživajući u jesenskim ljepotama, čarima valovi-

osnovnoškolaca i gimnazijalaca. Nakon natjecanja proteklih u veselom ugodaju slijedio je povijesno-zemljopisni kviz čija je glavna tema bila: tko što zna o zajedničkoj hrvatsko-mađarskoj povijesti? Na kvizu uz igru nije sudjelovalo samo pet družina, nego se uključila i publika. Večernji je program bila plesavnica gdje

toga Balatona. Kod objeda je učenike čekalo novo iznenađenje: zahvaljujući HOŠIG-ovu kuharu *Zoranu Krekiću* i kuharima u Zánki, na stol su postavljeni hrvatski specijaliteti: pljeskavica s ajvarem i fluta...

Svečana dodjela nagrada i gala program navečer imali su golem uspjeh. Velikim pljeskom su nagrađeni HOŠIG-ovi pjevači, kazivačica stihova, dječja plesna skupina Tamburica, dušnočki plesači i orkestar pečuške Hrvatske škole. Ta je škola prikazala i jedan kazališni komad nakon kojeg su svi sudionici skupa s publikom zaplesali kolo. Nije ni čudo kada je ravnateljica Ana Gojtan dala na glasanje sudionicima Susreta: Želite li ponovno doći u Zánku? Odgovor je bio jasan i

glaslan „da“, odnosno „igen“. Zamjenik ravnatelja Centra nove generacije u Zánki *Balázs Salga* izjavio je da na temelju velikog uspjeha Zánka će se i dogodne s radošću primiti uloge domaćina, tada već II. Susreta hrvatsko-mađarske mladeži.

HOŠIG

Mala stranica

23. LISTOPADA – MAĐARSKA REVOLUCIJA

U Budimpešti 23. listopada 1956. studenti i radnici izašli su na ulice prosvjedujući protiv staljinističke diktature, a kad je policija na njih zapucala, iz mirnih demonstracija nastala je revolucija. Na njezino čelo stao je Imre Nagy. U desetak dana revolucije oslobođeni su politički zatvorenici, proglašeno je povlačenje Mađarske iz Varšavskog pakta i neutralnost zemlje, ukinut je jednopartijski sustav i najavljeni višestranački izbori. Sovjetske su vlasti smatrale da će moći riješiti pobunu u dogovoru s mađarskim političkim vrhom, no uvidjevši Nagyevu namjere, predomišljaju se i 4. studenoga s 4000 tenkova ulaze u Budimpeštu i ostale gradove. U nekoliko dana sukoba ubijeno je 12 tisuća, a ranjeno 20 tisuća ljudi. Nbrojeni su uhićeni i deportirani u Sovjetski Savez. Prije nego li je Crvena armija zatvorila austrijsku granicu, 200 tisuća ljudi je pobjeglo na Zapad. Imre Nagy je potražio spas u jugoslavenskom veleposlanstvu, ali je na prijevazu izručen Sovjetima, čija ga je osveta na tajnom suđenju 1958. odvela pred streljački stroj. Tek poslije sloma komunizma dobio je dostojno počivalište kao mađarski nacionalni junak.

Razglednica iz Hrvatske

Plitvička jezera

Najistaknutiji i najposjećeniji među osam nacionalnih parkova Hrvatske jest Nacionalni park Plitvička jezera koji je uvršten u opis svjetske baštine (UNESCO) 1979. godine. Svako godišnje doba na Plitvičkim jezerima pripovijeda svoju priču bojama, zvukovima, šumom slapova, mirisima, tišinom, životom. Plitvička jezera najesen nude čarobni prizor šarenih šuma, modrozelenih jezera i prštavih slapova.

Za pametne i pametnice SVRSTALICA

Za sve nabrojeno u pojedinom retku nađi zajednički naziv!

1. malina, ribiz, borovnica: .....
2. cvrčak, pčela, bumbar: .....
3. kiša, tuča, susnježica: .....
4. slikar, plesač, pijanist: .....
5. hrast, bukva, javor: .....
6. sluh, vid, opip, okus: .....

VIC TJEDNA

Došao Ivica susjedu i kaže:

- Pozdravio vas je tata i poručuje vam da je prodao psa koji vam svojim lavežom nije dao mira.
- Zahvaljujem, dijete, tvojemu tati, i reci mu kad bi još bio tako dobar pa prodao i glasovir po kojemu lupa tvoja sestra.

Književni kutak – Anto Gardaš

HAIKU PJESME

Procvale šljive.
Svaka krošnja zubi
istu melodiju.

Sav je moj život
samo kapljica vode
i – ništa više.

Iz zbirke „Sjaj mjesečine“

Znate li

da je 23. listopada znameniti dan i u hrvatskoj povijesti, naime toga dana 1847. godine hrvatski jezik zamijenio je latinski i postao službenim jezikom u Saboru. Prvi zastupnički govor na hrvatskom jeziku u Saboru održao je Ivan Kukuljević Sakcinski 1843. godine. Tada se ističe i važnost uvođenja hrvatskoga jezika u škole i urede kako bi se mogao postupno uvesti i u javni život. Četiri godine kasnije Sabor donosi zaključak o uvođenju hrvatskoga jezika kao službenog jezika u javnoj uporabi.

Vesela trgadbena subota Petrovoga Sela

Iako trgati u vinograde samo malogdo ide u Petrovom Selu, trgadbena povorka kot jedna od najvećih seoskih atrakcijov i ovo ljeto je jako čuda stanovnikov pozvala k veselju. Vik se preseneti človik koliko shranjenih idejov imaju grupe, familije, prijateljski krugi, i kako lako dojdou do ostvarenja svojih zamisli. 28. septembra, u subotu, nismo se samo smijali, aplaudirali maškarantom, kušali ponudjeno vino, nego se i začudili karavani čudnih mašinov: početo od staroga engleskoga

balom u Kulturnom domu. Svirao je negdašnji, jako popularni bend cijele okolice, Riva, koji je utemeljen pred tridesetimi ljeti. Ova subotnja fešta bila je i uvjet i karta za ulazak još jednoga programa državnoga karaktera «Doma si! Ugarska, volim te!» koji je priredjen drugi dan s istim uspjehom, kot i ova prošecija.

-Tiho-

traktora iz Narde, prik popravljanoga, izglancanoga star-auta do seniorskoga turističkoga busa i dobrog staroga Trabija u nevjerojatno zelenkastoj farbi. Da Petroviščani svenek imaju razloge, a znaju se i veseliti, tomu smo bili svidoki i ove subote, ka je završena s

Pod godinom uz oganj Sv. Mihovila u programu „Doma si! Ugarska, volim te!”

Neobični jačkarni večer Petrovišćanov

„Doma si! Ugarska, volim te!” – pod tim naslovom su ugarski mediji pokrenuli programsku seriju uz potporu Vlade Ugarske i u suradnji Turističkoga ureda u Ugarskoj, zadnjega septembarskoga vikenda u ku se je priključilo 1300 naseljev u cijeloj državi. Cilj ove posebne kampanje je bio da Ugarska televizija predstavlja bogate tradicije, i vridnosti širom naše zemlje, a da se toga vikenda čim većimi vraćaju domon i svaki Ugar bude gizdav da pripada ovom narodu. Samouprave ke su uspješno krenule na dotičnom naticanju, morale su toga vikenda raspolagati prigodnim programom za stanovnike i goste ter u nedilju u 21.30 uri s nažganjem ognja Sv. Mihovila priključiti se u lanac čuvarov. U Željeznoj županiji sve skupa 78 sel i varošov se je odazvalo pozivu i dobilo i materijalnu potporu za organiziranje specijalnoga spravišća. Narda, Prisika, Hrvatski Židan, Plajgor i Petrovo Selo takaj su bili med najavljeniki. Iako je nas godina prala skoro cijeli dan, u petrovski Dom kulture još je čuda ljudi došlo.

Pri maši je naš farnik najavio da ki dojde nedilju uvečer na taborski oganj i na priredbu okol njega, neka donese jedan suk u znak prijateljstva i zajedništva. Tako smo učinili i mi, i kako smo čuli, darvi je dost bilo za oganj, samo je godina kako-tako prepričila atrakciju. Kad smo stupili u veliku dvoranu doma, napala je nas čut deja vua. Negda davno uprav ovo smo mogli jur doživiti. Vesela jačka, muzičari, črljeno vino na stolu, namažani kruh i ljudi, ki jedan drugoga rado vidu. Na projektoru je bižao tekst od jačkov, a odlična akustika dvorane je sugerirala da ovde jedan dobro zavježbani zbor ima svoju probu. Agica Jurašić Škrapić, načelnica sela, i Ana Škrapić-Timar, predsjednica seoske Hrvatske samouprave, su pozdravile nazočne. Kako je rekla likterica, Petrovo Selo se more dičiti jakimi civilnim društvi, početo od tancošev, zboru sve do Zaklade Petrovogoga Sela i svi skupa su razmišljali, čim bi mogli završiti dvodnevnu manifestaciju. Ona je inicirala da se skupapozovu svi muzičari sela, na tamburaše Koprive smo morali i čekati jer oni su nastupali i u Sambotelu, ali lipa muzička garda je skupadošla. Hajnika Horvat-Filipović pak je u posebnom zborniku sabrala ugarske i hrvatske jačke (skoro tristo), nekoliko od tih je i izjačena toga večera. Čuda je i takovih jačak ke se već ne znaju, pozabljene su, zato će Hrvatska samouprava od jeseni ponovo vabiti svaki misec jednoč nedilju otpodne, u Klub čuvara tradicij, koji je jedno vrime odlično funkcionirao pak se je lagano ugasio. Cilj je i nadalje da se snimlju stare jačke da se spasu kusići hrvatske prošlosti. A što naliže državnoga naticanja, petroviska načelnica je rekla: – *Veselo smo se priključili programu „Doma sam! Ugarska, volim te!” jer ovo je jako dobra prilika da si i mi pokažemo naše vridnosti i s druge strane i zahvaljujemo da za starom domovinom bižuć pred Turki, ovde smo si našli novu domovinu, kade se dobro čutimo i kade nigdar iz toga da smo Hrvati, probleme nismo imali. Mi smo jako gizdavi, a i zadovoljni da nam je ovako uspješno potekao ov vikend, za hrptom nam još vik jaču ljudi i svi se jako dobro čutu. A i to se mora reći kad se hrvatska pjesma jači i srce jače tuca, od ovoga vekšega ni tribi, kad si ovo moremo za svoje zeti!”* Med muzičari smo našli pravoga bisera, za koga je malogdo znao

da gusla na neobičnom instrumentu. Jožef Kancz već od tri desetljeća nije svirao na svojoj gitari ka ima specifičan glas: – *Pokojni Janoš Temmel mi je pokazao kako se mora igrati na havajskoj gitari, pak onako sam se prižao, sam guslati. Skoro 35 ljet nisam svirao*

Jožef Kancz i njegova havajska gitara

na gitari, ali danas sam mislio da se toliko šika za selo napraviti. Guslanje se ne more zabiti, jako rado imam mužiku, najvolim igrati hrvatske, naše petroviske jačke. Vik sam ocu govorio da mi kupu jedne harmanije, ali

*je to čuda pinez stalo i iz driva su mi napravili gitaru, onda sam se ja prižao guslati. Odsad ću večkrat dojt kad bude prilike! Neobični jačkarni večer je zašao do vrhunca kad su svi izašli na dvor Kulturnoga doma i suprot guste godine još je žarko gorio oganj Sv. Mihovila. Odzvanjala je gradišćanska, ugarska himna, a i himna Ugrov iz Transilvanije. Ljudi su pod paraplom i krovom oduševljeno jačili, jedno čvrsto sime još i duglje od polnoći. Med njimi je bila i Kata Harangozo: – *Ja mislim da Petrovišćani rado imaju i jednu i drugu domovinu. Kad pjevam, sam Hrvatica, a kad za Ugarsku nešto ločestoga velu, onda sam jako Vugrica, ću ti nek reći. Danas jur k sedmim uram sam gledala, ide li prošećija ljudi u kulturni dom, onda sam svoju sestricu Jutku zvala pak sam s njom došla na skupno pjevanje. Čuti su nas rastoplile, ov je bio jedan jako lipi večer, a meni i koruna na današnji dan!* Jačka more skupadržati jednu zajednicu, a Petrovišćanom je to bila svenek jaka strana – smo konstatare sa sugovornicom. Prik tristo ljudi se je odlaznilo i došlo malo u društvo uz oganj na poziv samouprave, a s tim je bio zadovoljan i drugi organizator ovoga paketa priredab, Robert Filipović, predsjednik Zaklade za Petrovo Selo.*

-Tiho-

U Kinizsievoy ulici na bajskom Dolnjaku

Obiteljska berbena veselica u vrtiću

Jesenska berbena veselica u našem vrtiću višegodišnja je tradicija. Uoči ovogodišnje veselice danima smo se pripremali. S djecom smo mnogo razgovarali o jeseni, o berbi. Trima grupama prikazali smo stare berbene običaje. Omogućili smo im da i sami iskušaju sve poslove vezane za berbu grožđa, mogli su isprobati tjesak (preša), meljaru, nategaču i drugo. Ukratko o cjelotjednim pripremama. Ponedjeljak: tiještenje (prešanje), mljevenje grožđa koje nam je prikazao Šandor Trskić. Na kraju su djeca mogla kušati mošt. Utorak: pravljenje lutaka od plodova, od povrća i voća koja su sakupili roditelji. Srijeda: djeca velike skupine posjetila su vrt Vrtlarske škole u blizini našeg vrtića, te sudjelovali u pravoj berbi jabuka, šljiva, grožđa, kušajući ukusno voće. Četvrtak: gledali smo kazališnu predstavu. Petak: zajedno smo pripremali pitu s jabukama i lepinju od šljiva za popodnevnu zabavu. U okviru obiteljske berbene veselice gosti i roditelji gledali su prigodni berbeni program skupine „Sunašce“.

Djeca su u narodnoj nošnji izvela plesove i pjesme na hrvatskom i mađarskom jeziku. Malo poslije pripremao se tradicijski, trubasti kolač. Za dobro raspoloženje uz hrvatske i mađarske melodije pobrinuo se Joso Ribar na harmonici. Jedni su plesali, a drugi pravili razne rukotvorine od voća ili izrađivali «jesensku vilu» od papira. Cjelotjedni program i završna veselica protekli su u vrlo dobrom raspoloženju.

Danica Pejin
odgojiteljica

Prisjetili se aradskih mučenika

Kod poprsja Karla Knezića, ispred zgrade budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkoga doma, 3. listopada prigodnim su se programom prisjetili aradskih mučenika, posebice lika hrvatskoga generala Karla Knezića učenici narečene škole. Nakon zajedničke molitve Estera Meršić pročitala je kratak tekst o povijesnim događanjima 1849. godine, o pogibiji aradskih mučenika i kratak životopis hrvatskoga generala Karla Knezića. Šara Novak recitirala

je pjesmu Stipana Blažetina „Užgimo svijeće, prijatelji moji“, a školski je sastav svirao hrvatske melodije. Priredba je završena zajedničkom molitvom.

k. g.

Gradišćanski Hrvati na 16. Dani zelja

Domaćini s gosti u galeriji

Kako javlja informacijski portal Općine Koprivnički Bregi, pretprošloga vikenda su održani 16. Dani zelja, kamo po običaju svako ljeto su pozvani i Gradišćanski Hrvati, pokidob dotična općina jur dugo ljet gaji prijateljstvo s Hrvati u Bika i Plajgoru.

U nedilju, 6. oktobra, za svečanom mašom je domaću manifestaciju otvorio Mario Hudić, načelnik Koprivničkih Bregov, a takaj je svečani govor održao Darko Koren, župan Koprivničko-križevačke županije. U kulturnom programu ljetos su nastupali tancoši i tamburaši HKD-a Čakavci i pjevački zbor Peruška Marija iz Hrvatskoga Židana. Zvana folklorista gosti su doznali čuda zanimljivosti o zelju, imali su šalne zadatke i mogli su kušati brojne specijalitete napravljene sa zeljem. Posebni dar za Gradišćance iz Hrvatskoga Židana i Plajgora bio je posjet privatnoj galeriji Josipa Generalića s naivnim slikarstvom u susjednoj općini Hlebina.

foto: www.koprivnicki-bregi.hr